

Språkpolicy för Göteborgs universitet

Förslag till beslut

Inledning

Ett av de av regeringen angivna målen för internationaliseringen av den högre utbildningen är att Sverige skall vara ett attraktivt studieland för utländska studenter.

Det stora och ökande utbudet av program och kurser på engelska är en (...) viktig förutsättning för den internationella konkurrenskraften och Sveriges attraktivitet som studieland. Det är viktigt att kurser på engelska finns på alla nivåer i högskolan. Undervisning bör också i högre grad än idag ske på andra främmande språk än engelska.

(*Ny värld – ny högskola*. Prop.2004/2005:162, s. 59)

Samtidigt måste man inom vissa språkliga domäner idag argumentera för användningen av svenska, t.ex. inom (delar av) medicinsk, naturvetenskaplig och teknisk forskning. Trenden är här att det svenska språket förlorar mark gentemot engelskan och att övriga språk marginaliseras. Inom andra vetenskapsområden, särskilt sådana vars forskning är beroende av språklig tolkning, är svenska normalt huvudspråk. För ytterligare andra vetenskapsområden, som det konstnärliga, är verbalt språk av underordnad betydelse och beroendet av vilket språk som används är därmed mindre. Det övergripande syftet med denna språkpolicy är att öka den språkliga medvetenheten hos alla som studerar eller arbetar vid universitetet.

Det officiella kommunikationsspråket vid Göteborgs universitet är och skall vara svenska. Detta står inte i motsättning till en strävan mot ökad språklig mångfald. Enbart engelska räcker inte: god kompetens i engelska kommer inom en överskådlig framtid inte vara meriterande utan betraktas som självklar. En utbredd flerspråkighet ökar inte bara möjligheterna för universitetets studenter och medarbetare att etablera internationella kontakter, utan är samtidigt ett gott incitament för utländska forskare, lärare och studenter att söka sig hit. Göteborgs universitet skall därför eftersträva att ge medarbetare och studenter möjlighet att utveckla kompetenser i olika språk och kulturer.

Göteborgs universitet skall som ett av de stora universiteten i Europa därför

- bidra till utvecklingen av studenternas språkfärdighet, till ett vetenskapligt språkbruk och till förmåga att kommunicera sina kunskaper på olika språk även till personer utanför högskolevärlden.
- främja studenters och medarbetares rörlighet, anställningsbarhet och konkurrenskraft på arbetsmarknaden genom att uppmuntra till språkstudier och användning av andra språk än svenska
- främja språklig mångfald i organisationen
- vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter
- kommunicera information via hemsidor och relevanta dokument/publikationer även på andra språk än svenska, i första hand det som har störst internationell spridning, d.v.s. engelska.

1. Svenska

Svenska skall normalt vara det dominerande undervisningsspråket i kurser på grundnivå och skall användas då det inte finns skäl att använda ett annat språk, t.ex. inom språkämnen. Studier på grundnivå skall normalt leda till att studenterna kan uttrycka sig på en klar och begriplig svenska om sådant som rör studierna. Studenterna skall samtidigt med ämnesåterkopplingen få respons på

det egna språkbruket genom att moment i utbildningen som förbättrar studenternas muntliga och skriftliga färdigheter både i svenska och engelska förstärks. (*Bästa språket. En samlad svensk språkpolitik*. Prop 2005/06:2, s. 47). På grundnivå skall studenterna också utveckla en viss grad av fackspråkskompetens på svenska, såväl förståelse- som uttryckskompetens. På avancerad nivå skall kravet på fackspråkskompetens fördjupas. Självständiga arbeten på avancerad nivå på annat språk än svenska skall åtföljas av fylliga sammanfattningar på svenska. I *Handlingsplan för språkfrågor* beskrivs stödåtgärder för studenter med särskilda behov.

Avhandlingar på annat språk än svenska skall åtföljas av (kortfattade?) sammanfattningar på svenska.

Svenskt fackspråk skall vårdas och utvecklas för att vetenskap skall kunna kommuniceras till icke-specialister. Universitetet skall eftersträva att inom samtliga vetenskapsområden använda en adekvat terminologi på svenska.

2. Engelska

Göteborgs universitet skall vara ett attraktivt universitet för utländska forskare, lärare och studenter inom och utom Norden. Undervisning på engelska (och eventuellt andra språk) är en förutsättning för detta. Antalet kurser och antalet registrerade på kurser med engelska som undervisningsspråk skall därför öka för att främja rörligheten och höja kvalitet i verksamheten i enlighet med Bolognaprocessens mål.

För att lägga en grund för användning av engelska på högre nivåer bör kurslitteraturen, åtminstone till vissa delar, inom grundnivån vara på engelska och inslag av engelska i undervisningen förekomma, så att språkförståelsen ökas och stärks.

På avancerad nivå och i forskarutbildningen skall engelska användas i större utsträckning än på grundnivå, för att

- uppmuntra och stimulera rörlighet och attrahera inresande utbytesstudenter
- förbättra de svenska studenternas internationella kommunikationsförmåga och öka deras möjligheter att bli internationellt uppmärksammade
- förbättra de svenska studenternas möjligheter att antas till forskarutbildning i andra länder
- kunna attrahera högt kvalificerade utländska forskare och lärare

Kurslitteratur kan/skall på avancerad nivå i hög utsträckning vara på engelska och undervisningen skall normalt genomföras på engelska eller på svenska och engelska parallellt (med t.ex. visuellt stöd på det andra språket) om läraren är utländsk och/eller undervisningsgruppen inkluderar utländska studenter.

Hänsyn skall tas till studenter som inte har engelska som sitt första andraspråk. Breddad rekrytering, d.v.s. rekrytering av studenter från studieovana miljöer kan hämmas av undervisning på andra språk än svenska. I *Handlingsplan för språkfrågor* beskrivs stödåtgärder för studenter med särskilda språkstödsbehov.

Samtliga lärare bör ha en beredskap för att undervisa på engelska eller åtminstone tvåspråkigt med visuellt stöd på engelska. Om kompetensutveckling i att använda andra språk än sitt modersmål som undervisningsspråk, se nämnda *Handlingsplan för språkfrågor*.

Göteborgs universitet skall utgöra en attraktiv och stimulerande miljö för utländska gästlärare och studenter. De skall få ett gott språkligt bemötande genom att skyltning, foldrar, elektroniska massutskick o.s.v. utformas även på andra språk än svenska. Information om utbildning/utbildningsadministration och personal/personaladministration skall finnas på engelska och eventuellt andra språk.

En förutsättning för hög internationell kvalitet i forskningen är internationella kontakter och internationell kvalitetsgranskning. Samtliga universitetets forskare skall därför ha ambitionen att bidra till den internationella forskningsmiljön genom att publicera sig på engelska och andra relevanta språk samt delta i internationella konferenser.

Andelen avhandlingar på engelska vid Göteborgs universitet skall öka. De avhandlingar som skrivs på svenska skall åtföljas av en fyllig sammanfattning på engelska. Nydisputerade på svenskspråkiga avhandlingar skall uppmuntras att publicera sig på engelska eller annat relevant världsspråk i artikelform.

För kurser i akademiskt skrivande både på svenska och engelska, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

3. Övriga språk

Engelskans användning som kommunikationsspråk ökar, men en majoritet av jordens befolkning har en begränsad språkfärdighet i engelska. En god förutsättning för en fungerande kommunikation med människor i andra länder är kunskaper i deras språk. Språkkunskaper erbjuder också genvägar till förståelse för andra kulturer. Vidare främjas utvecklingen av egna kunskaper genom att de sätts i relation till det främmande.

Göteborgs universitet skall verka för studenters och lärares möjligheter att tillägna sig vetenskaplig litteratur på andra språk än svenska och engelska.

Inom EU finns en stark fokusering på de stora europeiska språken. Övriga språk får därför ofta otillräcklig uppmärksamhet. Kompetenser i andra språk än svenska och stora europeiska språk bör tas tillvara i betydligt högre grad än vad som idag är fallet. Göteborgs universitet bedriver utbildning i sådana språk som ser ut att få en allt större betydelse för den framtida globala ekonomin. Universitetet skall i samråd med övriga lärosäten satsa på att utveckla och förstärka förutsättningarna för denna verksamhet.

Göteborgs universitet skall verka för att meritvärdet i språk- och kulturkompetenser synliggörs. Studenten skall ges möjlighet att få dokumenterat på vilket/vilka språk den studerat. Det europeiska språkpasset kan användas för att redovisa språkfärdigheter i olika språk på olika nivåer, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

Språkkunskaper bör vidare vara meriterande vid anställning vid Göteborgs universitet, särskilt att ha studerat, undervisat och/eller publicerat sig på andra språk än svenska.

4. Information om forskning och utvecklingsarbete

Information om den egna verksamheten är en av högskolans tre huvuduppgifter. De resultat som uppnås inom forskning och utvecklingsarbete skall spridas till det omgivande samhället. Förmedling av forskningsresultat försvåras av det faktum att vetenskapligt språk i sig är en egen språkform, nämligen fackspråk av olika komplikationsgrad.

För en majoritet av Sveriges forskare är engelska vid sidan av svenska ett givet arbetsspråk. Men svenska är huvudspråk i Sverige och forskare vid Göteborgs universitet skall därför kunna kommunicera sitt vetande på klar och begriplig svenska. Universitetets forskare bör beakta sitt ansvar för utvecklingen av det svenska språket i vetenskaplig kommunikation mellan svenskar genom att upprätthålla befintlig terminologi och bidra till att den engelska som används lätt kan anpassas till svenskt språkbruk.

Den tredje uppgiften skall även ses ur ett internationellt perspektiv. Forskningsresultat skall därför också kunna kommuniceras på klar och för icke-specialister begriplig engelska och/eller andra språk.

5. Presentation av universitetet på andra språk än svenska

Göteborgs universitet skall vara internationellt synligt. Information om universitetet skall också föreligga på andra språk än svenska, i första hand på engelska. Relevanta hemsidor och dokument/publikationer skall vara internationellt tillgängliga. Universitetet skall tillhandahålla nödvändiga resurser för översättnings- och språkgranskningsarbete, se *Handlingsplan för språkfrågor*.

Studentkårerna skall uppmuntras att tillhandahålla relevant information på engelska.

Sammanfattning

1. Det officiella kommunikationsspråket vid Göteborgs universitet skall vara svenska. Vetenskapsområden som domineras av engelska skall kunna kommunicera sitt vetande på klar och begriplig svenska.
2. Utbudet av kurser med engelska som undervisningsspråk skall öka, i första hand på avancerad nivå. Ett ökat bruk av engelska skall eftersträvas inom vetenskapsområden som idag domineras av svenska.
3. GU skall eftersträva språklig mångfald och verka för att kompetenser i andra språk än svenska och engelska är meriterande vid anställning vid Göteborgs universitet.
4. GU skall sprida forskningsresultat till det omgivande samhället på klar och begriplig svenska och engelska.
5. GU skall vara internationellt synligt och information om universitetet och dess verksamhet skall föreligga också på andra språk än svenska.

De åtgärder som behöver vidtas för att ovanstående policy skall kunna följas finns presenterade i Göteborgs universitets *Handlingsplan för språkfrågor* (under arbete). Här finns också föreskrifter för hur policyn skall följas upp och utvärderas.

Språkpolicy för Göteborgs universitet och *Handlingsplan för språkfrågor* finns på engelska, *A Language Policy for Göteborg University* och *Action Plan for Language Issues* (båda under arbete).

Arbetsgruppen för språkfrågor

Anna Nordling, ordf.
Catharina Langendorf, sekr.
Allan Eriksson, Externa relationer
Sophie de Goede, GUS
Rhonwen Bowen, HFN
Sally Boyd, HFN
Anna Hannesdöttir, HFN
Gunilla Bornmalm-Jardelöw, HHFN

Michael Christie, IT
Ann Strömberg, IT
Ulf Dalnäs, KFN
Thomas Weibull, NFN
Jörgen Engel, SA
Bengt Johansson, SFN
Mats Cavallin, UB
Anne Dragemark, UFN